

Таким чином, цифрові технології, для яких є характерним високий ступінь інтерактивності, створюють унікальне навчально-пізнавальне інтегроване середовище, що застосовується для вирішення низки різноманітних дидактичних завдань з вивчення іноземної мови. У цьому полягає одна з найбільших переваг інформатизації навчання, тобто створюється комплексне електронне інформаційне середовище, що дозволяє учасникам навчального процесу оволодіти різноманітними засобами прийому та обробки інформації.

Цифрові технології дозволяють отримати доступ до великої кількості автентичної інформації. Саме такі матеріали, що взяті з оригінальних джерел, характеризуються природністю лексичного наповнення та граматичних форм, ситуативною адекватністю застосованих мовних засобів, ілюструють випадки автентичного застосування слововживання тощо. Вони допомагають у формуванні як розмовних, так і письмових мовленнєвих навичок.

УДК 278.147:81'243:793.7

**А.О. Борисова**, канд. психол. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

**А.О. Колесник**, канд. техн. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

**О.О. Мануськова**, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

### **ВИКОРИСТАННЯ ПРИЙОМУ «РОЛЬОВА ГРА» ПІД ЧАС НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У НЕМОВНИХ ЗВО**

Рольова гра (role play) – це спонтанна поведінка студента, його реакція на поведінку інших студентів, які беруть участь в гіпотетичній ситуації. Це прийом, під час використання якого студент повинен вільно імпровізувати в рамках заданої ситуації, виступаючи в ролі одного з її учасників. Окремі методисти використовують термін «simulation» для позначення даного виду комунікативної діяльності. Разом з тим в методичній літературі зустрічається й інше трактування терміна «simulation», що вживається в тому випадку, якщо обов'язковим елементом рольової гри є розв'язання заданої проблемної ситуації, що, в свою чергу, загострює вмотивованість висловлювань, одночасно роблячи їх більш аргументованими і емоційними. Таким чином, терміном «simulation» може позначатися рольова гра на більш високому рівні.

Рольова гра (simulation), яка зазвичай ґрунтується на рішенні проблеми, забезпечує оптимальну активізацію комунікативної діяльності студентів під час заняття. Необхідність знайти рішення поставленої проблеми обумовлює природність спілкування, оскільки будь-яка комунікація викликається потребою в ній. Постановка проблеми і необхідність її вирішення служать також розвитку критичного мислення у студентів. І нарешті, необхідність ретельного продумування ситуації, пошуку єдино правильного з точки зору учасника гри виходу розвиває логічне мислення, вміння аргументовано висловлюватися, переконувати співрозмовників, з огляду на їхні аргументи і факти.

У рольовій грі виділяються п'ять категорій ролей (вроджені, приписані, придбані, дієві і функціональні) і три етапи: підготовчий, власне гра і заключний.

Для успішного проведення рольової гри бажано, щоб кожен учасник мав на грудях картку (lapel card) із зазначенням імені та, наприклад, професії (посади тощо) свого персонажа; можливе використання певного реквізиту для створення атмосфери місця дії рольової гри.

Під час рольової гри викладачеві краще не брати участь у грі або брати на себе другорядну роль. І в тому, і в іншому випадку він спостерігає за учасниками, записує помилки, але не перериває гру з метою їх виправлення. Після рольової гри він спочатку аналізує хід гри, обов'язково зазначаючи вдалі моменти, а потім зупиняється на найбільш типових помилках студентів і надалі організовує роботу з їх виправлення. Страх студента зробити помилку лише сковує його мову і суперечить самій ідеї природної комунікації. Тому виправлення помилок під час проведення рольової гри неприпустимо, що вимагає від викладача відповідної психологічної перебудови.

Отже, рольова гра є одним з найбільш ефективних прийомів реалізації комунікативного принципу в навчанні іноземної мови, це навчання в дії (learning by doing), що, як відомо, підвищує якість навчання. Вона вимагає повної віддачі від учасників, їх реакції як вербальними, так і невербальними засобами в заданій ситуації. У рольовій грі використовуються їхні знання і вміння, набуті як в аудиторії, так і за її межами, тобто їх загальний запас знань і умінь.

Рольова гра є надзвичайно мотивуючою, оскільки містить елемент гри і непередбачуваність розв'язки. Крім того, студенти бачать можливість застосування ситуації, що розігрується в рольовій грі, в реальному житті, чого не може дати механічне тренування вживання лексичних одиниць і граматичних структур. Вона дає студентам соціолінгвістичну «підказку» – якими одиницями і якими

мовними моделями можна висловити ту чи іншу думку саме в даній ситуації в залежності від соціальної характеристики учасників. Рольова гра несе в собі елемент несподіванки («моменти шоку»), з яким так часто зустрічаються студенти в процесі реального спілкування. Під час рольової гри, як і під час реального спілкування, учасники повинні уважно слухати один одного, так як вони не знають заздалегідь, що скажуть їхні партнери, вони повинні швидко думати і адекватно реагувати на репліки своїх одногрупників. Під час рольової гри має місце емоційний підйом, що надзвичайно позитивно впливає на якість навчання.

Цей методичний прийом має певні переваги перед дискусією і іншими подібними прийомами. По-перше, у рольовій грі набагато легше створити таку ситуацію, коли жоден з її учасників не зможе «відмовчатися» (а це часто має місце під час дискусії). По-друге, боязким, не впевненим у собі студентам легше висловлювати свою думку «під маскою» будь-якої дійової особи. Слід зазначити також, що рольова гра може стати основою для подальшої дискусії з порушених проблем.

УДК 372.854:37-054.62

**А.О. Борисова**, канд. психол. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

**І.С. Пілюгіна**, канд. техн. наук, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

### **ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ КРОСВОРДІВ У НАВЧАННІ ХІМІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ НА ПІДГОТОВЧОМУ ФАКУЛЬТЕТІ**

На підготовчому факультеті для іноземних громадян Харківського державного університету харчування та торгівлі проводиться велика робота щодо підвищення рівня довузівської хімічної підготовки майбутніх фахівців медико-біологічного та інженерно-технічного профілів. Із цією метою на заняттях з хімії застосовуються різноманітні форми навчання та контролю знань, що дозволяє цілеспрямовано вивчати загальнонаукову та термінологічну лексику.

Разом із традиційними формами контролю знань, такими як усне опитування, контрольні роботи, все більшу актуальність набуває додаткове застосування нетрадиційних форм, однією з яких є кросворд. Рішення кросворду тренує пам'ять, підвищує грамотність, сприяє розвитку асоціативного мислення тощо.